

11. EL VIDRE

Marta Prevosti

Dins de la col·lecció de materials procedents de la vil·la dels Antigons, dipositats al Museu Arqueològic Salvador Vilaseca de Reus, es conserven una sèrie de peces de vidre, poc nombroses.

Inventari

– 3 fragments de làmpades o llums d'oli per penjar al sostre, tipus Isings 96, 106 o 107, forma ja publicada per Crowfoot i Harden (1931). Sovint duen decoració de gotes aplicades en calent, de color blau, a l'estil de les peces 82 i 83 de Carreras (2010), tot i que a les presents no s'aprecien, ja que devien ser a la part superior del vas. El botó de la punta és blau, mentre que la paret del vas és transparent. Són de l'estil de

les 229 a 231 d'Alarcao (1976), que l'autor data a la fi del segle IV. Possiblement es tracta de produccions del Mediterrani oriental, de Síria o Palestina, datables en el segle IV. La forma va tenir una llarga perduració (MASV A 75 5840, 5843, 5844) (fig. 1).

– Un fragment de vora, segurament de la mateixa forma, funció, cronologia i procedència que els anteriors, en el qual s'aprecien dues gotes de vidre blau aplicades en calent (MASV A 75 5841) (fig. 1).

– Un unguentari de vidre blau, forma Isings 28. Li falta la part superior del coll i la vora, per la qual cosa no podem saber si es tracta del tipus Isings 28a o 28b, per bé que segurament era el 28b, que es data del segle I al IV. Fa 55 mil·límetres d'alçada i 20 de diàmetre màxim (a la base) (publicat per Mir 2004, 81) (MASV 5824) (fig. 2).

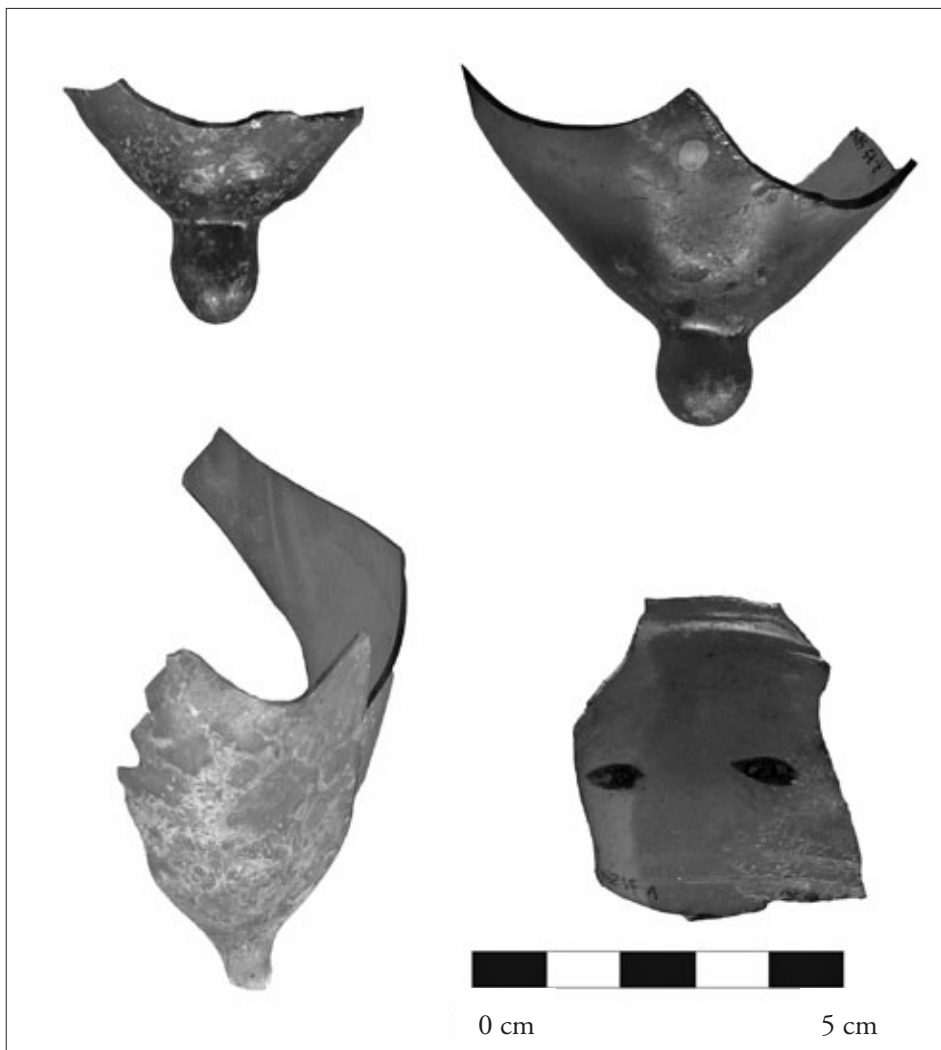

FIGURA 1. Quatre fragments de làmpades d'oli per ser penjades del sostre. Foto: M. Prevosti.

FIGURA 2. Barreta de vidre. Ungüentari forma Isings 28. Peu de copa. Foto: L. Buffat.

FIGURA 3. Dos fragments de petites barres de pasta de vidre, segurament d'agulla de filosa d'anell. Foto: L. Buffat.

– Un peu de copa, de vidre bufat, potser tipus Isings 111, d'època tardana i que perdura en l'edat mitjana (MASV 5842) (fig. 2).

– Un fragment d'una petita barra de pasta de vidre verda, fet d'una barreta de vidre fos, cargolat, forma Isings 79, de cronologia indeterminada. Podria haver estat d'una barreta per remenar ungüents i perfums. Fa 32 mil·límetres de llarg i 9 de diàmetre (publicat per Mir 2004, 83) (MASV 5820) (fig. 2).

– Un fragment d'una petita barra de pasta de vidre blau marí, acabat en punxa, fet d'una barreta de vidre fos i estirat, forma Isings 79, de cronologia indeterminada. Sembla una punta d'una agulla de filosa d'anell, de l'estil dels *ring distaffs* procedents de Magdalensberg publicats per Gostencnik (2011, 45, fig. 7). Segurament es tracta d'objectes que es regalaven a les núvies o que es posaven a les tombes com a ofrenes funeràries distintives del sexe femení. També podria haver estat l'extrem d'una barreta per remenar ungüents i perfums, però la punta tan afilada fa pensar més aviat en una agulla de l'estil descrit. Fa 32 mil·límetres de llarg per 4 de diàmetre (publicat per Mir 2004, 80) (MASV 5822) (fig. 3).

– Un fragment de barreta corba de pasta de vidre blau marí, feta d'una barreta de vidre fos, cargolat. Es tracta de la part superior d'una agulla de filosa d'anell, com l'anterior, de l'estil dels *ring distaffs* procedents del Magdalensberg publicats per Gostencnik (2011, 45, fig. 7) (MASV 5834) (fig. 3).

– Una dena de collaret de pasta de vidre verd clar, circular, perforada, amb decoració de gallons o incisions verticals. Fa 18 mil·límetres de diàmetre màxim (MASV 5825) (fig. 4).

– Una dena de collaret de pasta de vidre de dos colors, blau marí i groc, que dibuixen cercles al voltant de la perforació central. És de forma tronco cònica, amb les dues bases planes i l'espàtlla convexa. Presenta un lleuger trenc. Fa 21 mil·límetres de diàmetre màxim (publicada per Mir 2004, 82) (MASV 5828) (fig. 5).

FIGURA 4. Dena de collaret amb gallons. Foto: L. Buffat.

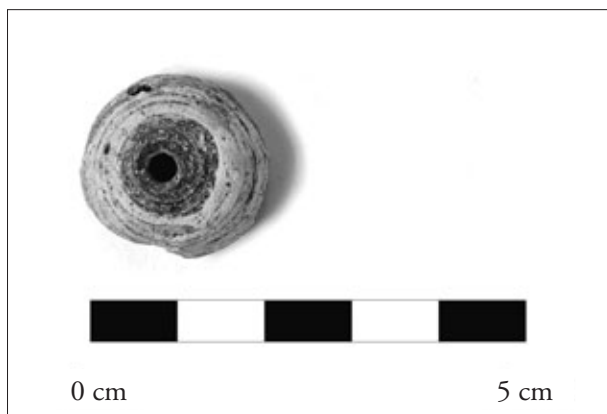

FIGURA 5. Dena de collaret de dos colors. Foto: L. Buffat.

– 2 fitxes de pasta de vidre blau fosc, circulars, de base plana i superfície superior convexa, segurament per engalzar en alguna peça decorativa. Fan 16 i 17 mil·límetres de diàmetre respectivament (publicat per Mir 2004, 82) (MASV 5837 i 5827) (fig. 6).

– Una peça de pasta de vidre blanc, de la mateixa forma i funció que les anteriors, de 20 mil·límetres de diàmetre (MASV 5835).

FIGURA 6. Fitxa de pasta de vidre blau. Foto: L. Buffat.

– 7 fitxes més de pasta vítria: 2 de blaves, 3 de blanques i 2 de daurades, de la mateixa forma i funció que les anteriors.

– Una fitxa de pasta vítria de color gris, circular, amb les superfícies inferior i superior planes, de 25 mil·límetres de diàmetre. Presenta la superfície esquerdada, potser per l'acció del foc (MASV 5838).

Conclusions

El conjunt de vidres dels Antigons és força divers i conté peces ben característiques d'àmbit domèstic i d'àmbit funerari. El seu estat de conservació també fa pensar que la procedència deu ser majoritàriament de tombes. Les denes de collaret de pasta de vidre, així com les fitxes, hi són força comunes. L'ungüentari també és una peça força comuna i el seu estat de conservació fa pensar que procedeix d'una tomba. Les dues barretes de pasta de vidre també són força comunes, com també ho és el fragment corb que sovint es classifica com el mànec en forma d'anella d'una barreta per remenar ungüents. Ara bé, aquí hem classificat la barreta de punta afilada i el fragment d'anella com una possible agulla de filosa d'anell, de l'estil dels *ring distaffs* procedents de Magdalensberg i publicats per Gostencnik (2011, 45, fig. 7), justament per la punta afilada que presenta. Segons aquesta autora, aquests objectes es regalaven a les núvies i també es posaven

a les tombes com a ofrenes funeràries distintives del sexe femení.

Destaquen, com a indicador d'època baiximperial, un peu de copa i els quatre fragments de làmpades. Les peces més singulars, sense dubte, són aquestes darreres. Es tracta de llums d'oli baiximperials, de vidre transparent blavós amb botó blau i un d'ells amb gotes blaves aplicades, originaris del Mediterrani oriental. Denoten un alt poder adquisitiu i unes relacions comercials d'ultramar que es mantenen a la vil·la del segle IV.

Bibliografia

- ALARCAO, J. de 1976: «Verres», *Fouilles de Conimbriga VI. Céramiques diverses et verres*, Diffusion E. de Boccard, París, 155-243.
- CARRERAS, T. 2004: «El vidrio antiguo. Técnicas de fabricación y decoración», *La fragilidad en el tiempo. El vidrio en la antigüedad*, Museu d'Arqueologia de Catalunya, Barcelona, 13-20 i 57-101.
- 2010: «El vidre a l'antiguitat», *Ànimes de vidre. Les col·leccions Amatller*, Museu d'Arqueologia de Catalunya, Barcelona, 37-47 i 66-114.
- CROWFOOT, G.; HARDEN, D. B. 1931: «Early Byzantine and later glass lamps», *Journal of Egyptian Archaeology* XVII, 196-208.
- GOSTENCNIK, K. 2011: «Textile production in late republican and early empire: 'Old Virunum' on Magdalensberg in Noricum (Southern Austria)», a: ALFARO, C.; BRUN, J.-P.; BORGARD, Ph.; PIERBON BENOIT, R. (ed.), *Textiles y tintes en la ciudad antigua / Tissus et teintures dans la cité antique / Tesuti e tinture a la città antica*, Purpurae Vestes III, València i Nàpols, 41-53.
- ISINGS, C. 1957: *Roman glass from dated finds*, Archaeologica Traiectina II, Gröningen.
- MIR, A. 2004: «Institut Municipal de Museus de Reus (Reus, Baix Camp)», a: *El vidre en museus de les comarques de Tarragona*, Diffundere 3, Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya, Tarragona, 77-88.